

TEODOR KALIFATIDES (1938) švedski je pisac grčkog porekla i jedan od istaknutih evropskih autora druge polovine 20. veka. Rođen u Grčkoj, od 1964. godine živi u Švedskoj, gde je izgradio izuzetno obiman i raznorodan književni opus. Studirao je filozofiju, predavao na Univerzitetu u Stokholmu, a potom bio i glavni urednik književnog časopisa izdavačke kuće *Bonniers*. Na književnoj sceni debitovao je 1969. godine zbirkom poezije, nakon čega je objavio više od 40 knjiga romana, eseja, poezije, drama i putopisa. Pisao je filmske scenarije, a okušao se i u filmskoj režiji. Njegovo delo trajno je obeleženo temama izgnanstva, pripadanja, sećanja i života između dve kulture. Za svoj književni rad je u Grčkoj i Švedskoj dobio brojne nagrade, dok je u Španiji 2019. godine za roman *Otra vida por vivir* nagrađen priznanjem *Premio Cálamo Extraordinario*, a 2023. i Zlatnom medaljom madridskog *Círculo de Bellas Artes*, najvišim priznanjem te institucije. Njegova dela prevedena su na više od 20 jezika.

b

Teodor Kalifatides
OPSADA
TROJE

edicija
KIRKA (knjiga br. 66)

prevela sa švedskog
Zorica Kovačević

uredništvo, korektura
Aleksandar Šurbatović
Tamara Krstić
Milica Belobrč

lektura
Lidija Kusovac

naslov originala i autorska prava

SLAGET OM TROJA
First published in Swedish in Albert
Bonniers as Slaget om Troja © Theodor
Kallifatides, 2018
This translation has been published by
arrangement with Galaxia Gutenberg,
S.L., Barcelona (Spain) and Iniciativas
Empresariales Ilustrata, S. L.

*Recikliraj, zasadi,
brini se o prirodi onako kako
se ona oduvek brinula o nama.*

Sa 15 godina sam se zaljubio u nastavnicu. Bio je početak aprila 1945. Moje selo, kao i ostatak Grčke, bilo je pod nemačkom okupacijom još od 1941. Tokom tih godina škola nije ni radila. Nemci su odveli dvojicu preostalih nastavnika i niko nije došao da ih zameni. Jedan od te dvojice bio je moj otac. Nismo znali da li je živ ili mrtav. Mama je plakala noću, a danju se starala o meni i kući. Ostali smo sami nas dvoje, mama i ja.

Časove istorije i grčkog ponekad bi nam držao jedan penzionisani advokat. I to ne u školi, jer su je Nemci pretvorili u kasarnu. Advokat nas je podučavao katkad kod kuće, a još češće u kafani na trgu, posle popodnevnog odmora, dok se ponovo prizivao svesti nekolikim šoljicama kafe, „jake, bez pene”, to će reći bez šećera, dobro promešane. Teško je reći da nas je naučio ikakvom gradivu, ali zbog njega jesmo postali opasni kartaroši.

Upravo jednog takvog popodneva je, autobusom iz Atine, stigla i nastavnica. Dočekao ju je seoski upravnik. Bila je mlada, tanana kao zračak svetla, premda od glave do pete odevena u crno i, koliko god čudno zvučalo, istog trenutka sam se zaljubio.

Podučavaće nas neko nov. Bio je to dobar znak. Život će ponovo biti normalan. Premda, ne za sve nas. Za mene je ovo značilo da se tata verovatno nikada neće vratiti i pripremio sam se za još više besanih noći, s mamom koja je jecala u susednoj sobi.

Nastavnica mi je bila jedina uteha. Nisam mogao da je se nagledam. Sitna građa, tamna kosa, vatreni pogled i lepe ruke, kojima je često i rado nešto pokazivala. U njenom prisustvu smo je oslovljavali rečju Nastavnica, a kada nije u blizini, rečju Veštica, jer bi pred njom utihnuo lavež ljutih seoskih pasa, koji su inače zazirali od šibe, a bili su u stanju da laju i na sopstvenu senku.

Dijagnozu je postavila Dimitra, moja prijateljica iz detinjstva.

„Ona je veštica.”

Kao što rekoh, bilo je to 1945. Drugi svetski rat se bližio kraju, nemačka vojska se povlačila sa svih frontova, iako o tome još ništa nismo znali, dok je život u selu tekao uobičajeno. Nemački vojnici nam više nisu bili toliko strani i sa svakim danom ih je bivalo sve manje. Deo njih je izginuo u okršajima sa partizanima, drugi deo je poslat na Istočni front.

Nemački kapetan je odobrio nastavu u školi izvan sela. Upravo tad je sve počelo.

Bio je sunčan dan, prozori su bili otvoreni, nemačka zastava lelujala je na povetarcu. Nastavnica nam je objašnjavala kako prelazni glagoli zahtevaju akuzativ, dala je primer: „Svakog jutra nasmejana domaćica posprema kuću.” „Kuću – ovo mora biti u akuzativu.”

„Loš primer”, mrmljala je Dimitra, koja svoju majku nikada nije videla nasmejanu. Pored toga, oduvek je mrzela pravila, posebno gramatička.

„Kao da mašti staviš okove”, pravila su za nju bila upravo to.

Nastavnica je pak imala suprotno mišljenje. Osećala je dužnost i radost zbog toga što nas je podučavala maternjem jeziku.

„Svaki Grk mora da zna grčki”, rekla nam je.

Odjednom, zatutnjali su avioni, ali mi se nismo plašili, jer smo mislili da su nemački. Selo je imalo i provizorni aerodrom, koji su Nemci sagradili za transportere tokom vazdušne bitke za Krit. Na izgradnju piste su bili primorani moj deda po majci, moj ujak, kao i većina muškaraca iz sela. Pistu bi gradio i moj otac, ali je već čamio u nekom zatvoru, pod uslovom da je još živ.

Još smo bili u učionici kada se od prve bombe zatresoše prozori. Obuzeti više znatiželjom nego strahom, istrčali smo da vidimo gde je bomba završila. Njena prva žrtva bila je mazga natovarena drvima. Još se batrgala, onako raspolućenog velikog trbuha, polako ispuštajući dušu.

Avioni nisu bili nemački, već engleski.

Sledeća bomba razorila je sklepani školski poljski klozet, komadi izmeta leteli su unaokolo kao mrtvi pacovi. Nastavnica je povikala da moramo u pećinu, ako nam je život mio.

Kako da nije! Pećina je bila na svega nekoliko stotina metara od škole, u neposrednoj blizini šanca koji je presecao čitavo selo. Dobro smo je znali. U njoj smo se oduvek igrali lopova, žandara i još koječega, a ponekad i špijunirali neobazrive ljubavne parove.

Odeljenje je brojalo šest dečaka i jednu jedinu devojčicu. Dimitru. Ukupno nas je bilo sedmoro.

„To je dobar broj”, rekla je Nastavnica, „Bog je stvorio svet za sedam dana.”

I bili smo u pećini, nas sedmoro i Nastavnica. Unutra je bilo tesno, mračno, vlažno, sa stenicama i svakojakim bubama unaokolo. Stiskali smo se jedni uz druge. Sedeo sam tik uz Dimitru. Na ulazu u pećinu stajala je Nastavnica, obasjana svetlošću kao neki od pravednih anđela naše seoske crkve.

Bombe nisu prestajale da padaju. Slušali smo eksplozije, grmljavinu aviona, nemačku sirenu. Zvonar je ugrabio priliku da označi uzbunu, ništa mu nije od toga bilo milije, čak i pre rata kada tokom letnjih dana, u dolini tu i tamo izbije požar. Život mu je, tako, poprimao smisao, iako je od zvonjave ogleueo.

Nastavnica je smireno čekala da se slegne metež.

„Slušajte, ovo može da potraje, što je sasvim u redu. O ovome, u stvari, sanjam još od univerzитета. Da ostanem sama sa odeljenjem. Kada ništa ne može da se radi, niti vidi. Ovde smo samo vi i ja.”

Dimitra je bila u pravu. Nastavnica jeste veštica. Oči su nam se privikle na mrak, mogli smo da vidimo jedni druge, a pre svega Nastavnicu, kojoj su lepe bele ruke lepršale kao galebovi.

„Kada sam bila vaših godina, u gimnaziji nam je jednog dana gostovao neki stariji čovek. Čitao nam je odlomke *Ilijade*, možda ste čuli za nju. U njoj se radi o ratu između Troje, grada sa druge strane Egejskog mora, i Grka ili Ahajaca, kako su se u to vreme zvali. Naš gost je bio profesionalni recitator, kao kakav starogrčki rapsod. Išao je od jedne škole do druge, pričao o Homeru, piscu *Ilijade* i *Odiseje*, i čitao naglas odlomke. Isto kao slepi Homer. I on je recitovao od jednog grada do drugog, a ljudi su izlazili iz kuća da ga slušaju. Pomislila sam tada,

možda bih i ja to mogla da radim. Napamet ću vam pričati *Ilijadu* dokle god smo ovde. Ionako nemamo šta drugo da radimo.”

To je bilo tačno. Šta smo drugo i mogli, osim da se branimo od stenica i buba.

„Kada se odigrao taj rat?“, pitala je Dimitra.

„Ne baš skoro, pre oko 3000 godina“, odgovorila je Nastavnica.

Dimitra uzdahnu.

„Uh, što je zanimljivo...”

Nastavnica se nije predavala. Tačno je da nas priča i nije zanimala preterano, ali šta smo drugo mogli u pećini osim da slušamo Nastavnicu.

Jaka je bila sunčeva svetlost nad vojnim logorom Ahajaca, što se nije moglo reći za njihov ratnički duh. Pred njima su se izdizale gorostasne, moćne, veličanstvene zidine Troje. Imalo je već deset godina kako Ahajci jurišaju na njih. U žestokim okršajima je, sa obe strane, stradalo mnogo dobrih ljudi. Ipak, odlučujuća bitka im je tek predstojala.

Trojanci su se borili za život. Ahajci za slavu i čast. Možda to i nije isto. Međutim, obe vojske su bile iznurene, vojnicima su nedostajale porodice, domovi, oranice. Možda čežnja za domom i nije neka bolest, ali razara ljude kao da jeste. Jedva da je išta ostalo od svih tih vojnika upalih očiju, usahljih obraza, poispadalih zuba i usana obraslih brkovi-ma. Zadahom su mogli da probude guje iz mrtvih, mučili su ih stomaci, čak im se i kosa prorodila.

Jedni drugima se se obraćalisa sve manje volje, sve vulgarnije. Prvi se počеше po glavi, a drugi mu se ruga da mu niče rog. Žene su im kod kuće ostale same, a svi znaju šta se onda desi.

Vojnici su se trudili da održe duh, ali večernje pesme su im bivale sve tužnije. S vremenom su im ojačala samo prijateljstva. Zajedno su očvrsnuli, svaki je svojim štitom čuvao onog drugog. Ako bi poginuo jedan, za njim bi često i onaj drugi. I tako već skoro deset godina podno velelepkih, neprobojnih zidina trojanskih.

Drugačije je bilo Trojancima. Posle bitke su se vratili u grad porodicama, deci i ženama, s razlogom čuvenim po uzanom struku. Tako ponosne, stasite, u dugim haljinama, čekale su na pragu muževe, grejale u mermernim kadama vodu s planinskih izvora, spirale sa njih prašinu, znoj i miris krvi, a onda ih milovale, ljubile, volele. Zbog tih žena su izdržali deset godina rata, i izdržali bi još toliko.

Jedno je boriti se na svojoj zemlji, a nešto sasvim drugo ratovati u tuđini. Više nije bilo važno koliko dugo će Troja odolevati ahajskim napadima, već koliko je još snage preostalo napadačima.

Drugim rečima, njihov vođa Agamemnon znao je da nešto mora preduzeti. Samo nije znao šta. Morila ga je neizustiva zebnja, ni sam sebi nije smeo da prizna, pa je u šator pozvao sve kraljeve i vojskovođe.

Zebnje su imali i oni, kao i valjane razloge. Jedva da je još ostalo onih koji, za ovih devet godina, nisu počinili baš nijedan sramni čin ili čak više njih. Ubijali zbog pljačke, krali od ubogih seljaka, otimali žene i decu.

Sumnja im je nagrizzala dušu. Je li ovaj rat pravedan? Treba li Troja da se kupa u krvi samo zato što je Paris, sin kralja Prijama, zaveo ili oteo Helenu?

Jasno je da je ona najlepša od svih žena na ovom svetu, po mnogima lepša i od same boginje

ljubavi Afrodite. Stotinu devetnaest prosaca iz čitavog sveta ju je pohodilo, a njen otac se nije odvažio nijednog da odabere, strepeći od sukoba u kome bi ratovao svako protiv svakog. Zato je odluku i prepustio Heleni, istovremeno tražeći da svi prosoci obećaju da će, koji god od njih Helenu za ženu da uzme, braniti njenog supružnika, te da će svi skupa, ako Helenu i njenog čoveka neko otme iz doma, poći u rat da osvoje grad iz kog dolazi počinitelj i da će taj grad razrušiti bez obzira na to da li je otmičar Grk ili varvarin.

Došao je, tako, i taj veliki dan kada je Helena za supruga odabrala plećatog Menelaja, spartanskog kralja. Prišla mu je i njegovu svetlu kosu ukrasila vencem od mladog prolećnog cveća.

Bio je to berićetan brak u svakom smislu.

Helena i Menelaj su živeli srećno, izrodili sedmoro dece, a ona je svakim danom bivala sve lepša. Pričalo se da joj se čak i veliki žuti suncokret i plava cikorija naklone dok u kasno popodne šeta po bašti. Da zataji cvrkut ptica. Da čak i reka Eurota zastane, kako bi Helena mogla da se ogleda u kristalnoj vodi.

Kažu da đavo ima pregršt nogu, ali i da ih Mojrre, boginje usuda, imaju još više. Menelaja je, jednog dana, posetio Paris, sin trojanskog kralja Prijama. Dva kralja su se poznavala odranije, tako da u Parisovoj poseti nije bilo ničega neobičnog. Paris reče da mu je oluja razorila brod kod zloglasnog rta Malea, da je morao onde i da ga ostavi.

Niko nije mogao ni da pretpostavi kakve će posledice njegova poseta imati.

Nastavnica je zastala, uzela vazduh, kao da dosad nije ni disala, otišla do ulaza u pećinu, pogledala napolje.

„Smirilo se. Sada možete kući. Nastavićemo sutra.”

Dimitra i ja zajedno smo krenuli kući. Skupa smo i odrasli. Igrali smo se „doktora”, zagledali jedno drugome međunožje. Jedno drugome smo najstariji prijatelji. Sada smo kao brat i sestra.

„Pa, kako ti se čini Veštica?”, pitala me je.

Snebivao sam se da odgovorim.

„Ima lep glas.”

Na trgu je sve bilo kao i pre. Nemački kapetan sa seoskim upravnikom pre večere ispijao je uzo, baš kao i ostali muškarci. Mlade žene, željne komplimentata, ruku pod ruku klizile su tamo-amo po korzou. Sve je izgledalo kao da se ništa nije desilo.

II

Narednog dana smo, kao i obično, bili u školi. Nastavnica nije gubila vreme.

„Da pričamo o prelaznim glagolima sa akuzativom ili da nastavimo o Heleni i Parisu?“, pitala nas je uz šeretski osmeh. Izbor je bio lak, zato je nastavila s pričom.

Paris nije bio bilo ko, već kraljev sin, i to naočit, ali opterećen zlom kobi. Njegova majka Hekaba je, noć pre nego što ga je donela na svet, usnula da rađa baklju. Istog časa joj dovedoše proroka da ga pitaju šta znači taj čudni san, a on im sa tamom u očima reče da sluti na zlo. Štaviše, zloslutan je bio i dan kada se dete rodilo.

Stoga je jedino ispravno bilo ubiti ga.

Ipak, Prijam to nije mogao da učini, jer mu je dečak zlačanih uvojaka bio veoma mio, pa ga je odneo pastiru i naredio njemu da ga ubije. Ni pastir to nije mogao, već je dete ostavio u šumi. Vratio se onde nakon devet dana da se uveri da deteta više nema, ali ga je zatekao na nedrima medvedice, koja ga je sve vreme dojila.

Pastir se zagledao u nebo. Bogovi su hteli da dete poživi, te ga je on uzeo da ga odgoji kao svoje. Kralju Prijamu je odneo jezik nekog psa kao dokaz da dete više nije živo i da je sproveo naređenje.

Godine su prolazile i Paris je stasao u neobično lepog mladića, pa se proširio glas o tome kako on nikako ne može biti sin pastira, koji je likom mnogo više podsećao na koze, baš onakve kakve i čuva. Jednog dana se tu našla i mlada princeza po imenu Kasandra, Prijamova radost i dika, koju je bog Apolon i nagradio i prokleo time što vidi šta drugi ne vide, te je odmah shvatila da je lepi mladić njen brat. Zajedno su se, odmah potom, uputili do očeve palate, gde se tri dana slavilo.

Upravo ovo je Paris noću pripovedao nasamo Heleni. Njoj je to bilo zanimljivo, poželela je da sazna više, da sazna sve, kao i mnoge druge zaljubljene žene. A on joj je onda nadugačko pričao o svom gradu opasanom velelepni zidinama, ispresecanom širokim ulicama, o lepim ženama i jednoj nimfi, svojoj prvoj ljubavi, vidovitoj vidarici. Kada ju je ostavio, nije se na njega ljutila. Rekla mu je da je potraži ako ikad bude ozbiljno povređen, jer mu samo ona može spasiti život.

„Sigurno te je mnogo volela”, reče Helana. „Kako si mogao da je ostaviš?”

On slegnu ramenima, kao da ga se ne tiče, ali se pokaja.

„Nije lako voleti nekoga ko je besmrtn, ko ne stari i ne oseća bol, a sam znaš da tebe jednog dana više neće biti i da si zamenljiv, dok posmatraš kako ti telo vene, polako ostaje bez kose, želje, snage. Poželeo sam ženu koja će ostariti zajedno sa mnom,

jednu koja će izgubiti mene ili ja nju, jer ljubav koja ne zaboli ništa ne вреди.”

Tako je pričao Heleni, a ona je te noći jedva oka sklopila. Život sa Menelajem u Sparti bio joj je dobar, ničega joj nije manjkalo, ali Parisov mili, setni pogled probudio je u njoj ono što Menelajev nije – san o drugačijem životu, daleko od prašnjavih spartanskih ulica, daleko od prekornih, prezrivihi spartanskih pogleda. I od Menelajevog ćutanja. Sa Helenom je progovarao samo kada je morao, dok je nežne, umilne ljubavne reči čuvao za konje, pred polazak u boj.

Jednostavno, zaljubila se u Parisa. I osećala se divno. Bio je dovoljan pogled da joj u grudima zalepršaju stotine leptirova. Istina, Menelaj jeste bio snažan kao malo ko i sama ga je odabrala, ali on je bio ratnik, a ne neko ko joj po cele noći šapuće nežne reči.

I ko bi sada krivio nju?

Ko bi krivio Parisa?

Iz noći u noć su bili zajedno, jedno je vodilo ka drugom, te jednog lepog dana Helena pokupi sav svoj raskošni miraz i pođe sa Parisom.

Eto, tako je počeo desetogodišnji rat.

Prestup dvoje zaljubljenih nije bio sitan. Grčki kraljevi na čelu sa Agamemnonom jedni drugima su se odavno zakleli da će se naći u nevolji svom bratu Menelaju, koji traži jedino to da mu suprugu vrati onaj koji mu ju je oteo i da za to bude kažnjen. Bio je uveren da je Paris primorao Helenu da pođe sa njim. Ni pomislio nije da je poželela drugog.

Krenulo je po zlu. Grčka flota nije mogla ni da mrdne iz Aulide, malene luke ušuškanе u brdima. Mesecima ni daška vetra, ni listić da zatreperi.

Grci su bogovima žrtvovali jednog bika, zatim još jednog, kao i mnogobrojne ovce, molili su za vetar, preklinjali, ipak, jedra su i dalje venula. Preostalo im je još samo to da pozovu starog proroka Kalhanta, koji im reče: Agamemnon mora žrtvovati voljenu kćer Ifigeniju. Kralj nije hteo ni da čuje, ali svi na njega graknuše, naročito Odisej i Menelaj: „Zar da zbog jedne šiparice ovde čamimo godinama?”

Agamemnon je pod silnim pritiskom popustio i pozvao Ifigeniju u Aulidu. Rekao joj je da se spremi za veridbu sa Ahilom, najvećim od svih junaka. Zamislite samo kako je srce šesnaestogodišnjakinje poskočilo kada je to čula. Sve devojke su sanjale o Ahilu, stasitom, svetlokosom mladiću, za koga se pričalo da je sin boginje mora. Ifigenija nije ni slutila zlu kob koja je čeka. Put od nekoliko nedelja, od Mikene do Aulide, provela je sanjareći o predstojećem životu. A opet, samo zamislite koliko se razalostila i koliko je gorkih suza prolila dok ju je rođeni otac vodio ka žrtveniku. „Zbog čega moram umreti, oče?”, upita Ifigenija. Agamemnon joj, umesto pravog odgovora, reče kako svako od nas ponekad mora da se žrtvuje za otadžbinu ili čast, bilo svoju, bilo tuđu, pa i sam uvide koliko te reči zvuče šuplje. Sve sama laž i gnusna prevara. Pa ipak, devojka je morala umreti. I gle, vetrovi zaduvaže, Grci doploviše do trojanske obale i desetogodišnji, beznađežni rat je mogao da počne.

Agamemnona u šatoru nije držalo mesto, grudi mu je pritiskao nemir u iščekivanju drugih kraljeva i vojskovođa. Dosad im je svima bio uzdanica. Ali dokad? Naročito nakon onoga juče.

Niotkud se, u grčkom vojnom logoru, stvorio starac u beloj odeždi, u ruci mu je bio zlatni štap.

Doneo je skupocene darove, zlato, stoku. Bio je to vrhovni sveštenik hrama boga sunca Apolona visoko u gori. Ljudi se odmah sjatiše oko njega. Dobro su znali o kome je reč. Agamemnon, njihov glavno-komandujući, starcu je oteo kćerku, bistrooku Hriseidu. Neutešni otac je Agamemnona mnogo puta preklinjao da mu oslobodi kćer, jer joj je sudbina namenila da jednog dana, kad on više ne uzmogne, preuzme dužnost vrhovne sveštenice pomenutog hrama.

Agamemnon bi svaki put odbio, a mnogima oko njega se činilo, iako to nisu smeli da kažu, da silno greši i prkosi bogovima.

Šta li će mu ovog puta reći?

Agamemnon ipak uvide da čak ni moćni kralj ne može protiv božje volje, pa mu reče:

„Starče, ničemu se nisi naučio. Zbog čega se uporno vraćaš?”

Vrhovnog sveštenika je bilo teško zastrašiti.

„Moćni Agamemnone, poslušaj me još ovaj put. Pogledaj sve ove darove koje sam tebi i tvojim ljudima doneo. Jedino što želim jeste da mi vratiš kćer.”

Agamemnon se nasmeja.

„Žao mi je, ali ona mora ostati ovde.”

„A ja ti još nisam rekao za poklon koji se ne može videti. Moj bog, sunčev vladar Apolon, daruje ti blistavu pobedu u ovom ratu i bezbedan povratak kući.”

Iznureni ratnici načuljiše uši. Možda će se okončati ovaj užasni rat. Možda će se ipak čitavi vratiti porodicama. Poput vrućeg vetra, Agamemnona zapahnu njihova očigledna, ali neizgovorena čežnja, te se zbog toga još više razljuti. On je, takođe, svoju kćer žrtvovao zbog rata, koji sad mora dobiti makar

po cenu još jedne devojke, jer svoje mnogobrojno ljudstvo mora izbaviti od turobne smrti.

„Tvoju kćerku ću povesti sa sobom, u svoj grad, u svoj dom, gde će i ostariti. Dotad će ovde danju sedeti za razbojem, a noću mi pohoditi postelju. Gubi se, starče, a ako te moje oči još jedanput vide, nema tog boga koji će te sačuvati”, odbrusi mu Agamemnon.

Ove reči zgroziše sve odreda, a najviše starca, koji se suznih očiju, vukući se obalom uz nemirno more, vratio kući.

„Neka ih stigne svaka moja suza”, molio je Apolona. Tako je i bilo.

Mučna situacija u kojoj su se našli Agamemnonovi ljudi postala je još gora. Sunce ih je neumoljivo tuklo po čitave dane, od rane zore do kasnog popodneva. Ni daška vetra, a more kao bara, puno otrovnih meduza. Niko nije smeo u njega da uđe. Na vrelini je i hrana brzo propadala. Svi su bili prljavi, gladni i umorni. Jedva su i oklope navlačili, vojevali su kao izgubljena nejač, ginuli u klanici kao marva.

Nešto se moralo učiniti; sazvan je savet, pa Ahil, najveći grčki junak i ratnik, Agamemnonu reče:

„Vreme je za promenu. Ljudima ponestaje snage. Stradaju od kuge, žilavosti odvažnih Trojanaca i srditih bogova. Treba nam savet proroka ili ornitomanta. Šta još možemo učiniti da ratničku sreću preokrenemo u svoju korist?”, upita Ahil.

Među okupljenima je bio i Kalhant, nadaleko čuveni ornitomant, sposoban da vidi budućnost jasno koliko prošlost i sadašnjost, zaslužan i za to što je hitra grčka flota, uprkos brojnim opasnostima, doplovila do zelenih obala Troje. Nije žurio da odgovori.

„Ahile, miljeniče bogova, vidim da si rad znati zbog čega je Apolon gnevan. Evo, reći ću ti, ali obećaj mi zaštitu, zato što mi se čini da će moj odgovor jako razljutiti našeg vladara.”

„Govori bez zadržske, jer dok sam živ, nijedan Grk ti neće nauditi, to ti obećavam, čak i ako pomeneš i najplemenitijeg od nas”, uveri ga Ahil.

Kalhant to i učini i reče im da se bog sunca nije razjario zbog toga što mu nisu prineli dovoljno bikova, ovaca i drugih žrtava, već zato što je Agamemnon ponizio i sveštenika i njegovu kćerku-naslednicu.

„Ako se rusokosa, bistrooka Hriseida ne vrati ocu, Grci nikad neće pobediti u ratu”, reče Kalhant i vrati se na mesto, jer ga noge više nisu držale.

A opet, sa Agamemnonovim besom se nije bilo šaliti. Moćni kralj bezobzirno zaurla na Kalhanta, reče mu kako nikad ne proriče u njegovu korist, pa ni ovog puta, i kako ga naprosto primorava da vrati Hriseidu. Potom se pribra:

„Svi znaju da nju volim više i od supruge. Nemam razloga da je vratim. Pa opet, pustiću je, jer svojim ljudima želim samo najbolje. Kada ona ode, dovedite mi neku drugu da mi gasi pohotu.”

„Za tebe više nema žena”, odgovori mu Ahil.

„Briga me je. Uzeću Odisejevu ženu ili tvoju.”

Zbog ovoga se Ahilu smrklo pred očima.

„Pseto alavo! Ovamo sam doplovio da branim tvoju čast i čast tvog brata. Ja sa Trojancima nisam u zavadi, nisu mi ukrali volove, niti zapalili kuću, između njih i mene su mnoga mora i planine. I pored toga, zbog tebe svakog dana odolevam njihovim oštrim bodežima, čeličnim kopljima, teškim

mačevima i nepogrešivim strelama. Da nisi taknuo Briseidu, moju dragu.”

Agamemnon se nasmeja.

„Sam ću je uzeti iz tvog šatora, čik probaj da me zaustaviš. Svemoćni Zevs je meni podario vrhovnu moć, a tebi snagu. Niko ne sme da mi se suprotstavi, pa ni ti, kome možda neki od bogova i jeste rod, jer je kapija tvoje majke zaista bila danonoćno otvorena.”

Vođama zastade dah. Šta će sada biti? Ahil samo što ne izvuče srebrni mač, ali se predomisli.

„Ako mi otmeš ženu, više se neću boriti na strani Grka i gorko ćeš zažaliti, jer si hrabar kao srndać. Drugoga šalješ u borbu, dok se miluješ i valjaš po senu.”

Agamemnon poskoči.

„Gubi se! Samo si čekao priliku. Odavno je svima jasno da ti je u venama ratovanje, a u glavi kokošji mozak.”

Ahil iskoraknu sa mačem u ruci, ali se između njih prepreči starac Nestor, glavešina Pilosa, koji im dubokim, mekim glasom reče:

„U ovom gnusnom ratu postradahu mnogi, mora li nas biti još? Star sam, viđao sam veće ratnike i heroje od vas. Čak su i oni poslušali moj savet.”

Agamemnon je duboko poštovao Nestora.

„Mudro zboriš i učiniću kako kažeš, iako onaj onde smatra da je veći od svih nas.”

„Nisam veći, ali mi ne pada na pamet da sprovodim sulude naredbe. S druge strane, obećavam ti da se više neću protiviti zbog Briseide, ali čuvaj se ako li samo pipneš bilo šta drugo što je moje”, odseče Ahil.

Oluja se stiša.